

FOLK OG LAND

NR. 22 — 15. ÅRGANG

LØRDAG 9. OKTOBER 1965

LØSSALG 1 KRONE

HJEMMFRONTMANN tar bladet fra munnen

Interessante uttalelser av advokat Munthe-Kaas i intervju med MORGENBLADET

For dem som har åpne øyne og ører, kommer det etterhvert frem litt av hvert av interesse om Norges berømmelige «krig» etter kapulasjonen og våpenstillstanden for verdenskrigens varighet. Riktignok er de fleste av den senere tids sannhetsvitner så innkjørt i den vanlige terminologi når det gjelder disse givenheter at det koster litt besvær å fiske kjennsgjerningene opp av propagandasuppen, men selve kjennsgjerningene lar seg naturligvis vanskelig bortforklare. Og det er da dem vi som historiegranskere er på jakt etter. Avsløringen av hvorledes den norske «gullflukten» som det har vært skrevet og talt så meget om i virkeligheten ble påbegynt en god stund før 9. april med svenske båter, er blitt møtt med stor og alminnelig taushet. Det var kjennsgjerninger som nok ikke passet inn i bildet, og så griper man da til det justisministeren sa burde vært gjort med boken til Hewins: man tier dem ihjel så godt en kan.

Slik ble også den boken vi omtalte av fru Unni Diesen i et av de siste nummer av bladet tiet ihjel av norsk presse når det gjaldt viktige kjennsgjerninger og opplysninger som vi halte frem.

Idag skal vi se litt på nye kjennsgjerninger som finnes i et meget bemerkelsesverdig intervju som MORGENBLADETS Christian Borch har hatt med advokat Peter Munthe-Kaas. Det oppgis at sistnevnte «deltok aktivt i motstandsbevegelsen under krigen, hovedsakelig i Norge, men også fra Sverige». Intervjuet var gjengitt i bladets nummer for 4. september.

Det som naturligvis i første rekke interesserer oss er de opplysninger advokaten gir om forholdene på bakgrunn av myten om Norges fortsatte statlige krig, det eneste som eventuelt kunne begrunne anvendelsen av straffelovens paragraf 86 for

Den åpenhjertige

forholdene etter 10. juni 1940 — forutsatt naturligvis at folkeretten hadde tillatt det når det gjelder et okkupert område.

Vel, det som i første rekke har irritert advokat Munthe-Kaas er tydeligvis det frekke misbruk dagens Arbeiderparti driver med det som hendte under verdenskrigen. «Det har etter min oppfatning vært drevet en bevisst historieforfalskning for å unndra Arbeiderpartiet ansvaret for den manglende forsvarsvilje og de feilgrep som førte til krigsutbruddet i 1940. Både samtiden og de yngre generasjoner er gitt et fortegnert bilde,» sier advokaten, og det skal være både visst og sant i alle måter.

Vi får ellers høre mere om disse dagens såre patriotiske arbeiderpartiledere: «De som tok opp kampen i april dagene 1940, var for det vesentlige folk fra samfunnslag som hadde stillet seg helt uforstående til Arbeiderpartiets manglende forsvarslinje. Betegnende er også at fremstående arbeiderpartifolk endog mens krigen pågikk i Norge, så seg blind på arbeidsløsheten og gikk inn for tyskerarbeide på flyplasser og militære anlegg. At dette arbeide direkte hjalp den tyske krigføring mot egne landsmenn, syntes for dem å være av underordnet betydning.»

Om denne krigen i Norge sier han ellers at «kompromissholdningen preget forøvrig hele krigsinnsatsen og medførte at de aktive krigførende fikk følelsen av at det bare ble tillatt etikettekrig. Motstanden skulle bare markeres, og arbeiderpartiregjeringen ville ikke ofre noe alvorlig og satse på kompromissløs kamp mot okkupasjonen. Dette fikk ikke bare utslag for krigføringen i 1940, men det fortsatte å være utslagsgivende gjennom store deler av krigen. (Her mener vel advokaten da den ulovlige og folkerettsstridige partisanvirksomhet etter den statlige avtale med Tyskland

Forts. side 2

SØNDAGS-SIDENE

ARBEIDERPARTIETS DEMAGOGISKE FORTEGNING

av forholdene før og under den annen verdenskrig

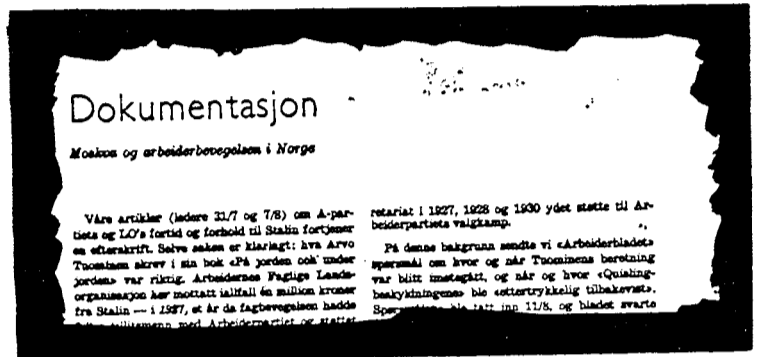
Vi har her lært 20-årsjubileum for den norske frigjøring. 15 år for erstatningsrett og for opphevet Arbeiderpartiets uttrykkelige begrænsning over 20 års arbeiderregjering. Under rensningsarbeidet av disse 20 år, har man formet et bølgebilde over de 3 tyngste år i norsk moderne historie. Våre åpenlyse konklusjoner har frembrakt at det vesentligste Arbeiderpartiets har vært å bringe til fremgang og framtid i landet. Det er betegnende med hvilken frekvent naturveieraktningen forvansket når Arbeiderpartiets konsentrasjon ble uttrykt. Men, en slik påstand at Arbeiderpartiets politikk for 1940 fremstod forvansket i Norge kan synes uavhengende også å være gj den samme arbeiderpartiregjerings åren for den manglende mot tyskerne som ble opplyst gjennom og via.

Vi har forelagt denne problemstilling for 1940.

Stort oppslag i MORGENBLADET

Millionen fra Moskva

HVA ALBIN EINES FRA ORKESTERPLASS VISSTE Å BERETTE OM TRANSAKSJONEN SOM FARMAND NU HAR TRUKKET FREM IGJEN

FARMAND kretser om millionen fra tyveårene

FARMAND har i forbindelse med årets valgkamp trukket frem igjen den i sin tid meget omtalte støtten fra Moskva til den norske arbeiderbevegelse via Landsorganisasjonen. En interessant beretning om denne affære gir vår avdøde venn og kampanne Albin Eines i sin bok BABELS TÅRN, som kom på Viking Forlag i 1943. Den var en samling artikler Eines, som dengang var redaksjonssekretær i NORSK ARBEIDSLIV, hadde hatt i dette blad om russiske forhold. I kapitlet MILLIONEN FRA MOSKVA, skriver Eines, som tidligere hadde tilhørt det kommunistiske parti og hadde sterke kontakter med Sovjetsamveldet, følgende:

Det er neppe tvil om at det enkelte menneske og kanskje hele folket ved bønn og faste kommer i forbindelse med kraftkilder som er ukjente for den materielle verden. Men kampen og pengene, især kampen om pengene, har og for de fleste, for ikke å si alle, betydd mest.

Fagorganisasjonen ble bygd på det idealistiske grunnlag solidaritet, men bak dette idealistiske begrep ble det regnet med økonomisk støtte under kampen for bedre kår. Når fagbevegelsen ble internasjonal, var det også hensikten at den økonomiske hjelp skulle bli det. Også de respektive arbeidsgiversammenslutninger regnet med økonomisk støtte under klassekampen.

Den norske fagorganisasjon har på mange vis bidratt med pengehjelp under streik i utlandet. Men det er meget sjelden at den norske fagorganisasjon har fått tilsvarende hjelp fra utlandet, Danmark og Sverige unntatt. Fra disse land har fagorganisasjonen i Norge fått betydelige lån og direkte økonomisk bidrag under streiker.

Når Moskva i sin tid startet den røde internasjonale, skjedde dette med den begrunnelse at denne organisasjon skulle utfolde en høyere form for solidaritet enn de

tidligere internasjonale, og denne solidaritet skulle gis materielt uttrykk i uhorde økonomiske tilskudd.

Under nedgangstiden for en 15—20 år siden (regnet fra 1943) da lønningene ble redusert og arbeidsløshetens spøkelse truet storparten av arbeiderne, hadde vi som man erindrer en del ondartede arbeidskamper. Fagorganisasjonens millionkasser ble tømt. De svenske og de danske arbeidere var i den samme stilling som de norske arbeidere. I det sosialdemokratiske Tyskland var elendigheten og arbeidsledigheten

Forts. side 6

Som Eines redegjorde for i denne bok alt i 1943

Hjemmefrontmann

Forts. fra side 1

om å avslutte krigføringen. Vår bemerkning.) — Det er betegnende (også for spørsmålet om den «fortsatte krig». Vår bemerkn.) at Nygaardsvolds regjering i mai/junidagene 1940 var villig til å danne en demarkasjonslinje i Narvik og trekke seg tilbake som en slags «Petain-regjering» i Nord-Norge. Nygaardsvolds regjering fikk imidlertid ikke noe valg, men måtte reise til England og fortsette kampen (ja, det var det da! Vår bemerkn.), istedenfor å slutte fred med tyskerne og danne en «Vichy-regjering» slik som franskmennene gjorde.»

Når det gjelder denne fortsatte kampen som endel illegale elementer drev, så kan det ellers ha sin interesse å ta med at «advokat Munthe-Kaas forteller videre at den norske legasjon (i Stockholm) ikke bare deltok aktivt i hjemsendelsen av de militære styrker, men at den også meddelte samtlige nordmenn som var kommet som flyktninger til Sverige, at de ikke ville kunne regne med noen økonomisk støtte fra legasjonen, og henviste dem til den tyske legasjon for hjemsendelse til okkupert Norge.»

Han understreker ellers det vi omtalte i forbindelse med fru Diesens bok at «betegnende for innstillingen i Stockholm — med statsrådene Frihagen og Mowinkel i spissen — var den aktive medvirkning i riksrådsforhandlingene. Dette gav seg utslag i at disse to medlemmer av Kongens råd sammen med den daværende minister Wollbeck og senere minister Jens Bull, henstillet til Kongen å abdisere i juni/juli 1940. Statsråd Frihagen ble ikke trukket til ansvar for dette forholdet, men fortsatte i Nygaardsvolds regjering i London under hele krigen.» (Blant annet da landssvik-anordningen ble vedtatt. Vår bemerkn.)

Londonregjeringens innstilling til dette åpent å bryte våpenstillstandsavtalen med Tyskland og virkelig føre krig fremgår også klart av advokat Munthe-Kaas' opplysninger. Vi skulle imidlertid anta at det kanskje mere skyldtes påvirkning fra engelsk side enn noen følelse av moralsk forpliktelse overfor folkeretten og inngåtte avtaler fra Londonregjeringens side.

På spørsmål fra bladet om ikke regjeringen i London gikk inn for å organisere norske forsvarsstyrker i England, svarer Munthe-Kaas: «Dette er en sannhet med modifikasjoner. Riktignok er det så at man organiserte en norsk hæravdeling i Skott-

land, for det vesentlige bestående av folk som tilfeldigvis befant seg i England i 1940. Denne avdeling var imidlertid passiv under hele krigen, og på tross av sin vilje til aktiv tjeneste, var regjeringen aldri villig til å la disse avdelinger bli satt inn i effektiv kamp. Norges krig på utefronten (!) ble ført av flyvåpnet og spesialavdelinger innenfor marinen og hæren. Disse avdelinger var reelt underlagt engelsk kommando.» — (Uthevelsen av oss.)

Når det gjelder den illegale, ikke-statlige kamp på heimefronten, så sier advokat Munthe-Kaas at «det er her helt klart at motstandsbevegelsen i Norge ble dannet — ikke som følge av — men på tross av arbeiderregjeringen i London. Reelt sett var det meget få innenfor arbeiderbevegelsen som fra begynnelsen av var med på å organisere motstandsbevegelsen i Norge. Dette var man klar over i London, og man så med meget stor skepsis på de organisasjoner som fremstod hjemme. I London var det åpenbart at man var redd for at motstandsbevegelsen skulle komme til å bli en politisk maktfaktor, og man var særlig nervøs nettopp fordi de ledende var folk som ikke tilhørte arbeiderbevegelsen. Den del som sognet til kommunistene, var ikke bare passive i den første tid, men oppfordret direkte til samarbeide med tyskerne. Først krigen med Russland i 1941 medførte at kommunister ble aktive motstandsfolk. Til gjengjeld førte de da en kompromissløs kamp. Kommunistene kjempet imidlertid for sin ideologi mer enn for sitt fedreland.» (Var det ikke slik med flere enn kommunistene, iallfall hvis en til ideologi føyer posisjon? Vår bemerkn.)

På spørsmål om hvorfor en i London så på motstandsbevegelsen med skepsis, svarer Munthe-Kaas at «sannheten er vel at regjeringen følte sin egen og Arbeiderpartiets posisjon truet. Det falt neppe noen motstandsfolk inn at regjeringen skulle unngå riksrättstiltale etter krigen, og dette syn fikk ofte uttrykk når aktive motstandsfolk kom utenfor landets grenser, det være seg i Sverige eller England. Det er min overbevisning at regjeringen i London klart innså at den på en eller annen måte måtte snu stemningen i Norge, og det kunne den bare gjøre ved å påvirke den arbeidende hjemmefront. Etter hvert måtte endel av initiativtagerne på hjemmefronten reise ut, og mange av de dyktigste av dem ble passi-

fisert på utefronten og fikk ikke av regjeringen lov til å spille noen avgjørende rolle senere. Folk som imidlertid var villige til å spille regjeringens politiske spill hjemme, fikk styrket sin posisjon og ble innsatt i stillinger hvor de kunne kontrollere forbindelsen med hjemmefronten.

I Norge var man lite tilfreds med den støtte man fikk utenfra til å organisere hjemmefrontens kamp. Man trengte penger, mat, våpen og andre forsyninger. Det man fikk de første år, var oftest pakker med sigaretter eller kaffe påskrevet «Hilsen fra Nygaardsvold».

Munthe-Kaas omtaler så misnøyen hjemme, men «man fant et naturlig utgangspunkt i appellen til solidaritetstanken utover partigrensene. Alle smålige hensyn måtte vike av hensyn til krigføringen (den illegale altså. Vår bemerkn.) I Norge hadde dette vært innstillingen hele tiden, men denne idealisme ble utnyttet politisk og la grunnlaget for Arbeiderpartiets maktposisjon da krigen var slutt.»

Advokat Munthe-Kaas har tydeligvis heller ikke meget tilovers for hjemmefrontens ledelse. Han sier:

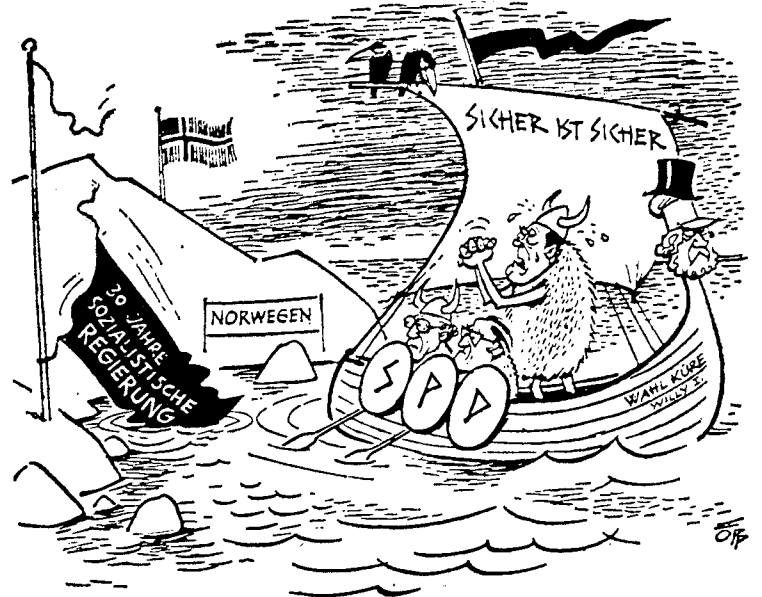
«De som arbeidet illegalt, representerte bare en meget liten del av befolkningen — resten hadde ingen kontakt eller informasjon på annen måte enn gjennom Londons radio — og den illegale presse. Den siste ble informert utenfra og var stort sett kontrollert av «utefronten». Den ble til en viss grad også koordinert under Siv-org (den sivile hjemmefront) og var for en vesentlig del talerør for det samme syn som Londonregjeringen hadde. Gjennomgangsmelodien var da alltid: — Ingen kritikk mot myndighetene nu — man må være lojal — vi må holde sammen hjemme og ute.»

Og, betegnende nok: «Først i det øyeblikk regjeringen i London var sikker på at ledelsen i Siv.-Org. ville spille regjeringens spill, ble hjemmefrontledelsen autorisert fra London. — — — På denne måte ble hjemmefrontens ledelse i virkeligheten en brikke i Arbeiderpartiets etterkrigspolitikk og formodentlig uten at den selv var klar over det. Politisk var hjemmefrontledelsen for det meste

(Forts. side 7)

TANNLEGE
MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

Slik så en tysk avis SPD's reaksjon etter de norske stortingsvalg. «Også akkurat nu!» er underskriften

NATO uten Frankrike

VIL PARIS ERKLÆRE SEG NØYTRAL I KRIGSTILFELLE?

DEUTSCHE NATIONALZEITUNG skriver nedenstående som har fått spesiell aktualitet i forbindelse med de Gaulles bebudede oppsigelse av NATO-avtalen:

«Ikke bare Fellesmarkedet, men også NATO er kommet til et vendepunkt som man kan betegne som historisk: 14. januar 1963 erklærte de Gaulle — samtidig som han nedla veto mot Englands inntreden i Fellesmarkedet — seg mot det amerikanske krav om ledelse i Europa. I juni 1965 trakk han sin Atlanterhavsflyte tilbake fra NATO, etter at han allerede i 1963 hadde trukket sin Middelhavsflyte ut. I 1964 bestemte den franske hær seg for et gevær med annet kaliber enn det (amerikanske) NATO-gevær. Frankrike har aldri hatt til hensikt å underlegge NATO de 14 divisjoner som var avtalt. Inntil idag er det møysommelig blitt to.

De Gaulle forbereder åpenbart sitt lands formelle uttreden av NATO (det har han altså nå slått fast) som i henhold til avtalen er mulig i 1969. Han håper at Frankrike da ved hjelp av de mest moderne våpen vil være istand til selv å forsvare seg, d.v.s. å tildele enhver angriper livsfarlige slag og således på forhånd avholde ham fra aggressjon. I tilfelle en varm krig i Europa mellom USA og Sovjetsamveldet tenkes det på en nøytralitetserklæring. I Paris har man i mellomtiden avfunnet seg med at Bonn ikke vil følge på denne europeiske vei, men på liv og død vil knytte sin skjebne til USA. Franske kretser henviser til at en tydeligvis under denne Bundesregjeringens «Nibelungentreue» ikke er oppmerksom på i hvor meget sterkere grad Bundesrepu-

blikken vil bli rammet av krigerske forviklinger enn Amerika.

De amerikanske staber har allerede planer for et NATO uten Frankrike liggende i skrivebordsskuffen. Ennu befinner de viktigste NATO-kommandosteder seg i Frankrike. I Roquecourt, 20 minutter fra Paris er setet for SHAPE, det øverste allierte hovedkvarter. I Fontainebleau, likeledes i Pariserområdet, er overkommandoen for Sentraleuropa stasjonert. I Frankrike forflytter USA enu over 16 militærdepoter, 11 luftstøttepunkter og et betydelig nett av jordoljeledninger, dessuten over retten til benyttelse av havneanlegg. Forskjellige depoter og havneinnretninger er allerede forlagt til Bundesrepublikken.»

FORLOVELSESRING-SPECIALEN

tillbyr moderne, garantert 14 karat stemplet håndarbeidede ringe fra kr. 95,— pr. par. Sender pr. postoppkrav porto-fritt over hele landet. Dessuten + 50% rabatt på grunnprisen.

SKRIV EFTER RINGMAL!
Ringene blir sendt straks jeg får bestillingen.

Arkitekt

HUSTAD

Bærumsvn. 5 — Ø. Ullern
Telefon 55 61 29 — Oslo

Gullsmedmester

Thorvald A. Olsen

Skottegaten 20 v/ Metodistkirken.
Bergen

FOLK OG LAND

UAVHENGIG POLITISK PUBLIKASJON

Redaktører:

ODD MELSON, ansvarlig

ALEXANDER LANGE

Svik mot klienter

En advokat er i disse dager utstøtt av sin organisasjon fordi han tilgodeså motparten på bekostning av sin klient.

Pressen og Advokatforeningens generalsekretær var opprørt over vedkommende advokat.

For enhver som har gjennomlevet (og utforsket) «retts»-oppgjøret virker dette oppstyr tildels som hykleri. Eller en eiendommelig glemsomhet!

Hvilken innsats for sine klienter gjorde mange forsvarere før, under og etter de politiske rettssakene? Gikk de inn for sine klienter på lovbestemt måte slik som for eksempel juristene Henrik Bergh, Einar Grimsø, Per Lødrup, H. Kiær Mordt, Erling Ueland, Jørgen Øvergaard og andre gjorde det?

Tømmelig mange jurister kan ikke sees å ha varetatt sine klienters tarv på den måte som loven bestemmer. De hadde tildels god betaling, men deres opptreden syntes ofte mer synkronisert med den politiske påtalemakts interesser enn med de tiltalte. Hvor mange tiltalte fikk ikke høre av sin forsvarer: Si ikke et ord til Deres forsvar. Det vil bare irritere dommerne!

Tiltalebeslutningene, som ikke sjelden hadde et ganske romanaktig innhold, ble undertiden fremført helt eller delvis i pressen én eller flere ganger før rettsaken. Jeg har ikke sett at noen forsvarer protesterte mot dette lovbrudd. Og forsøk på å påvirke opinionen — som jo var påvirket nok før — mot de tiltalte!

Det kan ikke sees at den manglende innsats fra mange forsvareres side førte til noen som helst reaksjon fra deres organisasjon, ennsi fra myndighetene. Særlig Lorentz Vogt har pekt på disse misforhold. Også av denne grunn ble «retts»oppgjøret stort sett invalid. Men det tjente sin hensikt: å skaffe frem syndebukker i quasi-rettslige former.

Vi skal belyse ovenstående med et konkret eksempel. En kjent jurist, som for tiden vil være anonym, sa et Pauli ord i retten, men etter at dommen var avsagt. Altså: Terroren var slik at det gikk ikke an å gi uttrykk for følgende kjennsgjæringer under selve saken.

Nevnte jurist uttalte da dommen var falt:

«Ærede dommer!

Da dommen nu er falt og vi således er ferdig med saken mot N.N., tar jeg meg den frihet å si den ærede rett noen ord, hvilket jeg nu kan gjøre da det ingen innvirkning kan ha på N.N.'s dom.

Det er helt feilaktig og meningsløst av Dem, herr dommer, og juridisk uforsvarlig at dommerne og retten daglig på grunn av en parole fra høyere hold søker å pådutte hvert medlem av Nasjonal Samling den oppfatning at vi var i krig og at han förstod dette, eller burde ha visst det, og at han bistod fienden med råd og dåd.

Gjennom den offentlige granskningskommisjon, som nu har utgitt sine betenkninger trykt og således offentlig tilgjengelig for alle, — er det fastslått at på regjeringssamlingen i Tromsø gav Regjeringen og Kongen, da de måtte rømme landet, all myndighet og makt til generalissimus Ruge. Det er senere fastslått at generalissimus Ruge — forsvarers overkommando — kapitulerte betingelsesløst, og endog gav tyskerne store innrømmelser.

At retten og dommerne ikke vet den ting, men fortsatt forsøker å presse de tiltalte til å «burde ha visst» eller «visste» det motsatte av det som granskningskommisjonen har fastslått, det er meningsløst.

De kan ikke gå hjem og sette Dem i en god stol med en ren samvittighet nu etter dette!

Chauvinisten Churchill

AVSLØRINGER AV DEN SVENSKKE LONDON-SENDEMANN

Avsløringer av den svenske diplomat Prytz om at den britiske regjering i 1940 viste tegn til å ville gå med på en kompromissfred med Hitler har som rimelig kan være vakt betydelig oppsikt i den britiske offentlighet.

Prytz, som dengang var svensk sendemann i London, har brutt tausheten etter 25 års forløp og gjort kjent at på dagen for den franske kapitulasjon hadde den daværende statssekretær Butler sagt til ham at den britiske regjering ikke ville tillate chauvinister å forhindre en kompromissfred hvis en kunne oppnå rimelige betingelser. Prytz har gjort klart at Butler med chauvinister først og fremst tenkte på Churchill. Under hans samtale med Butler ringte den daværende utenriksminister Lord Halifax og bekreftet at «sund menneskeforstand og ikke pralende utfordring» ville bestemme den britiske regjeringens holdning. Den svenske diplomat underrettet dengang straks sin regjering i et telegram.

FOLK OG LAND

For ordens skyld gjør vi våre abonnenter og lesere oppmerksom på at FOLK OG LAND også resten av dette år vil komme hver fjortende dag. Det er økonomiske hensyn som gjør det umulig for oss å komme oftere hvis vi skal få endene til å møtes.

De, herr dommer, skal svare for Dem selv i stille stunder, De skal skal svare overfor de øvrige innen juriststanden, og De skal til slutt svare for Dem selv overfor Gud.

Jeg vil derfor så innstendig jeg kan si Dem noen alvorord, herr dommer, før vi skilles i denne sak. For fremtiden betenk Dem, betenk Dem!»

Vedkommende jurist som holdt denne minneverdige tale, fortalte meg forleden at han ikke var oppmerksom på at det var kommet to tilhørere inn i rettslokalet. Men han sa også at han for sin samvittighets skyld måtte si retten sin mening.

Alexander Lange.

Argentina skjelver for en død

HEMMELIGHETEN MED EVA PERONS LIK UOPPKLART

Evita Peron

For vel 13 år siden, 26. juli 1952 døde den av det argentinske folk høyt elskede, nesten forgudede Eva Maria Duarte, gift Peron, som alt mens hun levet ble kalt Argentinas «Santa Eva», spesielt av arbeidere og bønder. I 14 dager og netter dro massene, som stuet seg opp i kilometervis i gatene, forbi den døde Eva Perons bære, som var stillet opp i Arbeidsministeriet. Folk måtte vente i opptil 12 timer før de fikk kaste et siste blikk på den døde, som en uhyggelig underlivskraft hadde revet bort fra et dådrikt virke. Det bal-

samerte lik ble så bisatt i den argentinske fagforeningssentral.

Juan Peron kunne ikke holde seg ved makten mere enn knappe fire år uten Eva. Så ble han styrtet ved en sammensvergelse mellom argentinske arbeidsgivere og generaler, satt iscene av amerikanerne. I hine omveltningens dager ble kisten med Evita Perons lik i hemmelighet bragt bort fra fagforeningssentralen og inntil denne dag er det ukjent hvor den er blitt av. De nye herskere som siden ikke har maktet å skape virkelig ro i Argentina ville hindre at Evitas begravelsessted ble til et valfartssted for peronistene. Rykter vil vite at de umenneskelige matroser herunder tilintetgjorde liket, mens andre igjen mener at det ble brent og at asken ble kastet i Rio de La Plata. Atter andre vil vite at en offisersjunta har latt Evita begrave under falsk navn på en kirkegård i Buenos Aires.

Den argentinske regjering tier til alle spørsmål om hvor det er blitt av kisten og den vet også hvorfor. Hvis kisten dukket opp igjen kunne det lett føre til alvorlig uro. Så det er intet de argentinske makthavere frykter mere enn den døde Evita.

A. L.:

Randbemerkninger til «retts»oppgjøret

POPPYCOCK AV PROF. ANDERSEN

Tenk om nedenstående hadde vært en realitet!

— Det er i denne henseende typisk at våre domstoler heldigvis ikke har behovd å falle for fristelsen til å la seg timidere eller påvirke av aldri så lidenskapelige forargelses- eller misbilligelsesreaksjoner i forbindelse med saker som av en eller annen grunn i kvalifisert grad har engasjert sinnene. Når jeg presiserer dette siste, er det fordi det ville åpne seg dystre perspektiver dersom domstolene ble drevet derhen at de begynte å gi etter for slike reaksjoner. Domstolene har ikke til oppgave å være folkeopinionens talsmenn, i den forstand at de ved sin rettslige analyse, vurdering og standpunkttagen skal skjele til de stemninger og oppfatninger som til enhver tid er mere eller mindre dominerende.

Ja, dette har virkelig professor, dr.jur. Kristen Andersen greid å skrive i AFTENPOSTENS morgennr. 17. august 1965.

TANNLEGE MAAMOEN

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 43 33

«Tyskerne i Norge får ros i Sverige»

STOCKHOLMSTIDNINGEN slår fast at det ikke er noen som helst tvil om at tyskerne har greid å hjelpe fram det norske næringslivet. De prøver på alle måter å hjelpe opp alt det som ble ødelagt. Det er også det beste forholdet mellom fremstående menn i norsk næringsliv og de tyske myndighetene. Tyskerne har valgt denne populære veien til å vinne bifall hos det norske folket.»

(STAVANGER AFTENBLAD 9. juli 1965 i spalten «For 25 år siden».)

Vask, maling, tapetsering, mønstermaling.

R I M E L I G

1. KL. FAGMANN

— Telefon 25 12 91 —

Årsakene til annen verdenskrig

Slik ser en annen brite, professor A. J. P. Taylor det

Vi avsluttet i forrige nummer gjengivelsen av den britiske jurist og publisist F. J. P. Veales lille brosjyre «Skyld og soning». Som våre lesere vil erindre nevner han flere ganger den britiske historiker Taylor som på et noe sent tidspunkt er kommet omtrent til samme resultatet som Veale: at Tyskland ikke kan tillegges enansvaret for krigsutbruddet i 1939. Selv om han ledet av sin antityske og antinasjonalistiske grunninnstilling fortegner bildet på mange punkter er det interessant å lese hans synspunkter. Vi skal derfor i dette og etpar følgende nummer gjengi forordet til annet opplag av Taylors bok «The Orgins of the Second World War», boken som har vakt slik debatt. I dette forord svarer Taylor på kritikken som er reist mot hans synspunkter, som han presiserer nærmere. Gjengivelsen skjer på basis av en oversettelse som tidsskriftet PAX bringer i sitt nr. 3 for 1965:

«Jeg kommer ikke til historien som en dommer»

Jeg skrev «The Origins of the Second World War» for å tilfredsstille min historiske nysgjerrighet; eller med en mer suksessrik historikers ord: «for å forstå hva som hendte og hvorfor det hendte». Historikere misliker ofte det som hendte eller ønsker at det hadde hendt annerledes. Dette kan de ikke gjøre noe ved. De må fremlegge sannheten som de ser den uten å tenke på om dette river ned eller forsterker eksisterende fordommer. Jeg kommer ikke til historien som dommer; og når jeg snakker om moral refererer jeg til moralske følelser på den tid jeg skriver om. Jeg utsier ingen moralsk dom for min egen del. Følgelig, når jeg skriver i boken at: «Versaillesfreden manglet moralsk holdbarhet fra starten» mener jeg bare at tyskerne ikke så på den som en «fair» traktat og at mange i de allierte land, jeg vil snart tro de fleste, var enige med dem. Hvordan kan jeg si om den

var moralsk, noen mente den ralsk» rent abstrakt? Fra hvilket synspunkt — tyskerne, de alliertes, de nøytrales, bolsjevikenes? Noen av dens innstiftere mente den var moralsk, noen mente den var nødvendig, noen mente at den var både umoralsk og unødvendig. Blant disse siste var Lloyd George, det britiske Labour party, og mange amerikanere. Disse moralske betenkeligheter bidro til å omstyrte fredstraktaten senere. Jeg skrev om Münchenavtalen: «Den var en triumf for alt som var best og mest opplyst i britisk liv; en triumf for dem som hadde talt for lik rett mellom folkene: en triumf for dem som modig hadde talt mot strengheten og kortsyntheten ved Versailles-traktaten». I årevis hadde de best informerte og mest samvittighetsfulle granskere av internasjonal politikk hevdet at det ikke ville bli noen fred i Europa før tyskerne fikk den selvbestemmelsesrett som var blitt garantert andre. Münchenavtalen var delvis, re-

Professor Taylor

sultatet av deres skrivelser, om enn uvelkommen i sin form, og den hadde vært meget vanskeligere å få istand om man ikke hadde følt at det var en smule rettferdighet i Hitlers krav.

Det var ikke min oppgave å akseptere eller fordømme Hitlers krav, men kun å forklare hvorfor det ble akseptert i så vide kretser.

Seiglivede legender

Jeg beklager hvis dette skuffer naive tyskere som innbilte seg at min bok på en eller annen måte hadde «rettferdiggjort» Hitler. Jeg har imidlertid ingen sympati med dem i mitt hjemland som klaget over at min bok var blitt hilst velkommen, med urette eller ikke, av tidligere tilhengere av Hitler. Dette synes jeg er et vanærende argument å bruke mot et historisk verk. En historiker må ikke nøle selv om hans bok gir hjelp og støtte til Dronningens fiender (skjønt min gjorde det ikke), eller endog til menneskehetens felles fiender. Det er ikke min feil at den østerrikske krise ifølge kildene ble forårsaket av Schuschnigg og ikke av Hitler. Det er ikke min feil at den britiske regjering og ikke Hitler ifølge kildene var den ledende i lemlestingen av Tsjekkoslovakia. Det er ikke min feil at den britiske regjeringen i 1939 ga Hitler inntrykk av at de var mer opptatt av å pålegge Polen innrømmelser enn å stå imot Tyskland. Dersom disse ting taler til Hitlers fordel, er det på grunn av tidligere legender som er blitt gjentatt av historikere uten granskning. Disse legender er seiglivede.

Å avsanne disse legender er ingen rettferdiggjørelse av Hitler. Det er å tjene den historiske sannhet, og min

Münchenforliket — som ikke var de europeiske mæsters skam, men deres ære

MED EN SOVJETSOLDAT I VERDENSKRIGEN

For FOLK OG LAND av armeneren Jerwand Dshanian

Fest ved bakerovnene.

Da salen var tømt for alle de begeistrede tilskuerne, tok Agulian oss med inn i bakeriet, Vera og jeg og de to musikerne, og der stod det dekket et stort bord foran ovnene med allverdens mat og drikkevarer, og 12 menn stod der og ønsket oss velkommen midt i all denne sydlandske overflod.

«Velkommen skal dere være,» sa de og bukket dypt som om vi skulle være minst generaler, og kom løpende med stoler og sa ærbødig: «Vær så god å ta plass.»

«Dette er et typisk armensk selskap,» sa Agulian, for alt var armensk, det var bare to russere der — Vera og en av bakerne, og han hadde rett, for bordet var dekket med armenske nasjonalretter — horovats — stekt kjøtt og dalma — kålruletter, vin, konjakk — og mineralvann fra forskjellige armenske provinser, herlige ostebiter fra Stepanavan — den berømte isjhanfiske (en slags kveite) fra Sevanin-sjøen, og søte, saftige druer fra Araratsdalen. Her var det bare å spise og drikke så meget man orket.

Alle sammen kom vi i godt humør, vi sang og danset og moret oss, og glemte nesten krigen. De to russerne spiste armensk mat med god appetitt. Vera satt ved siden av meg og hvisket til meg at jeg ikke skulle drikke så meget av den sterke vinen og konjakken og bli full.

Og hele tiden gikk brødene ut og inn i bakerovnene.

Kommissar Agulian skålte med meg og sa: «Dshanian — dans en feiende glassdans for oss!»

Denne dansen er en gammel armensk skikk, under festen blir det skjenket et glass vin til den beste danseren, men ikke for at han skal drikke det. Det skal han sette på hodet, og danse videre, uten å spille en dråpe av innholdet.

Denne glassdansen hadde jeg danset hundrevis av ganger før krigen, jeg tok imot glasset fra Agulian, musikerne istemte den gamle melodien, og jeg satte glasset på hodet, og danset uten å spille en dråpe. En av bakerne tok et glass og satte de på hodet, og danset videre da jeg var ferdig. Han ville vise at han også kunne det, men da han tok det første dansetrinnet, ramlet glasset ned på gulvet og gikk i knas, mens innholdet rant ned over klærne hans. Alle lo, men han ga seg ikke. Han tok nu en fylt vinflaske, og forsøkte å danse med den på hodet. Kameratene prøvde å ta den fra ham, men han brød seg ikke om det, og ropte: «Flasken er breiere enn glasset, det går bedre.» Men det var løgn, flasken gikk i gulvet og knustes, og både klærne hans og gulvet ble tilsolet med vin. Den arme bakeren ble sint, og ville prøve med en ny flaske, men nå ble han nektet det blankt av sine kolleger. «Du får ikke ødelegge flere flasker av den herlige vinen,» sa de, og trykket ham ned på stolen. Da Agulian skjønte at det holdt på å bli slagsmål, klappet han i hendene og ropte: «Kamerater, vi må legge oss, klokken er ett på natten.»

Levenet stanset, og alle adlød ordren. Soldatene la

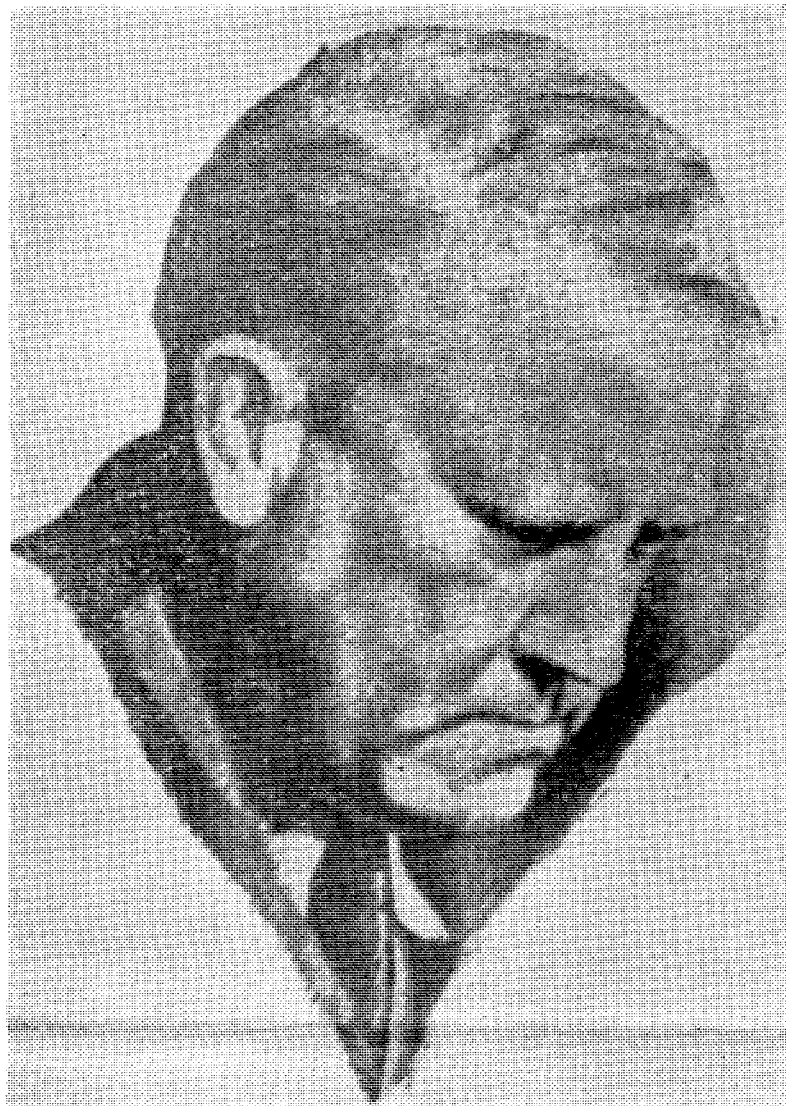
Forts. side 8

Hitler konstaterer i Riksdagen at Tsjekkoslovakia er en mislykket

Forts. side 6

Finnsk røst om Vidkun Quisling

TIDSSKRIFTET UUSI
MAAILMA ANMELDER
HEWINS-BOKEN

Ralph Hewins var under siste krig Daily Mails korrespondent i de skandinaviske land og Finland. Han befant seg på samme balkong i Oslo hvor «krigens seierherre» Churchill mottok nordmennenes hyldest. Han hadde da, som så mange andre, fått den oppfatning at Quisling var skyldig. Men samtidig våknet det hos ham sterk tvil om alt gikk riktig for seg. Han begynte å samle materiale og resultatet er denne bok.

*

Vidkun Quisling ble født i og vokste opp i det vakre Fyresdal i Telemark i sørvestlige del av Norge. Der hadde hans slekt sine røtter fra 600 år tilbake. Hans forfedre var hovedsakelig prester, bønder og soldater — tverre, steile og drømmende. «Jeg vokste opp blant vikingegraver, omgitt av bibelske beretninger og gamle sagaer,» uttalte Quisling i forbindelse med rettssaken. I hele skoletiden var han klassens beste, og da han tok sin offiserseksamen, fikk han bedre karakterer enn noen tidligere hadde oppnådd. Han interesserte seg ikke bare for krigsvitenskap, men gjorde seg fortrolig også med filosofi, teologi, folkløse, historie og fremfor alt matematikk. «De norske offiserer beundret ham som den beste hjerne som noen sinne har forekommet ved den militære høyskole», som en av hans offiserskamerater vitnet i retten.

I 1918 ble Quisling utnevnt til militærattaché i Petersburg og ett år senere til tilsvarende stilling og samtidig legasjonsekretær ved Norges legasjon i Helsingfors. Da folkeforbundet besluttet å sende en ombudsmann til Russland for å lindre den fryktelige hungersnød som var brutt ut der, ble oppdraget betrodd Frithjof Nansen. Nansen valgte til sin nærmeste medarbeider kaptein, senere major Quisling. Med diverse avbrytelser kom Quisling til å tilbringe nærmere ti år i Russland. Allerede på forhånd hadde han lært seg å beherske det russiske sprog, han giftet seg med en russisk dame og ble i den grad fortrolig med forholdene i Russland at han i sitt eget land og også andre

Nansen og Quisling i ryvearene

I det finske tidsskrift Uusi Maailma (Den nye verden) i Helsingfors, som har stor utbredelse, er det i ett av de siste numre en firesiders illustrert artikkel av legasjonsråd Teo Snellman med tittel «Quisling — forræder eller profet?» Artikkelen er en omtale av engelskmannen Ralph Hewins' Quisling-biografi og vi gjengir den her på basis av en oversettelse til svensk som våre svenske kollega FRIA ORD trykker:

24. oktober 1945 ble på Akershus festning nær Oslo sjefen for krigstidens Quislingregjering i Norge Vidkun Abraham Quisling skutt. Siden dengang har Quislingnavnet blitt kjent i hele verden i betydningen forræder. Hvert folkeskolebarn vet at Quisling og forræder er ett og det samme. Kan man tenke seg en mere beklagelsesverdige skjebne? Man har til og med stemplet Quisling som vår tids, om ikke alle tiders største forræder, som stiller for eksempel grekernes Efilates eller Bibelens Judas Iskariot i skyggen.

Er det å undres på at en nylig utkommen bok om Quisling som ettertrykkelig hevder at Quisling ingenlunde var noen forræder,

men en stor fedrelandsvenn og profet vekker enorm oppmerksomhet. Bokens tittel er «Quisling, Prophet without Honour». Den er forfattet av den kjente engelske avismann og forfatter Ralph Hewins, den omfatter 384 sider og den er utkommet på det ansette engelske bokforlag W. H. Allens forlag. Allerede da den utkom vakte boken stor oppstandelse i Quislings hjemland, så stor at man ikke våget å oversette boken til norsk. Samtidig vekker boken betydelig oppmerksomhet i andre land

BUNDESTAGSVALGET I TYSKLAND

HVOR NYDEMOKRATIET FORSVARTE SINE POSISJONER MED UDEMOKRATISKE MIDLER

Seierherren i det meget demokratiske tyske valg

Bundestagsvalget i Tyskland er over og endte omtrent uavgjort mellom de tre såkalte store partier som har etablert seg under okkupasjonsmaktens beskyttelse og som nidkjært våker over at ingen nye partier får slippe til i den meget demokratiske stat. En har som kjent i dette nydemokratiske Tyskland en bestemmelse om at et parti ikke kan få konkurrere om tilleggsmandatene uten at det i hele Bundesrepublikken har oppnådd 5 prosent av stemmene. Det er naturligvis ikke umuligheten av selv for et nytt parti å få 5 prosent av stemmene som i og for seg setter en effektiv bom for alle nye partiers ambisjoner, men dette at under disse forhold og med en tilspisset kamp mellom en sosialistisk og en ikke-sosialistisk gruppe blant de gamle partier, vil valgagitasjonen med de «bort-

kastede stemmer» være avgjørende for velgerne. Slik vi bl. a. husker det i mindre målestokk her hjemme dengang NASJONAL SAMLING deltok i stortingsvalgene.

En skulle tro at våre hjemlige nydemokrater etter resultatet av årets stortingsvalg i Norge, hvor både kommunistene og Sosialistisk folkeparti så effektivt ble satt utenfor av valgordningen på samme måte som NASJONAL SAMLING ble det i sin tid, måtte finne vår egen valgordning storartet og hyperdemokratisk, men siden Sosialistisk folkeparti jo ved et ulykkestilfelle iallfall har fått foten innenfor slik at det kan beklage seg fra stortings talerstol, overveier man nu å fikse på valgordningen slik at de halvrote brødre kommer skikkelig med. Men naturligvis ingen andre. I en fjernsynsdebatt gav den ene etter den annen av de gamle partipolitikere uttrykk for dette, men at nydemokratiet måtte bevares og beskyttes ved å holde alle andre utenfor. En måtte se å få en lignende sperre mot demokratiet som i Tyskland, selvom en var villig til å overveie 3—4 prosent istedenfor 5 prosent som i Tyskland.

En blir vel nu enda mere oppflammet i nydemokratisk nidkjerhet når en ser resultatet i Tyskland, hvor 5 prosent-klausulen viste seg meget effektiv når det gjaldt å holde Det Nasjonaldemokratiske Parti utenfor. Dette parti har en meget stor tilslutning blant velgerne, men de fryktet for å kaste bort stemmen sin og dermed slippe til Willy Brandt, og så stemte de da med Erhard.

Fort. side 8

Gravene som Tysklands okkuperter etterlot seg i Landsbergfengsel og som kom til å spille en rolle i valgkampen

Fort. side 7

Millionen fra Moskva -

Forts. fra side 1

større enn i andre land. Den franske fagbevegelse har aldri hatt hverken kontingent eller kasser å tale om. Og det samme kunne sies om de andre lands fagorganisasjoner. Levestandarden i disse land har aldri vært så høy når alle var i arbeid som de norske arbeidere hadde den selv under den verste nødstid eller under langvarige streiker, da streikeunderstøttelsen har vært større enn dagsfortjenesten under fullt arbeid for franske, polske, tsjekkiske og andre arbeidere.

Da var det en gruppe innenfor kommunistpartiet som fant det beleilig å dra omkring i de norske fagforeninger og agitere for Moskva som den store hjelper under streikene.

På streikemøte ble følgende regnestykke satt opp: I den røde fagorganisasjon i Russland er det 13 millioner fagorganiserte arbeidere. Det er den sterkeste fagorganisasjon i verden. Hvis disse 13 millioner betaler en kontingent av 1 rubel hver uke i fire uker til streikebidrag, da blir det 52 millioner rubler, det vil si 104 millioner norske kroner. Eller hvis de betaler 1 krone i uken i fire uker, da blir det 52 millioner kroner i streikebidrag til de norske arbeidere. I Norge streiket den gang høyt regnet 30 000 arbeidere. Jeg overlater det til leserne å regne ut hvor stort bidrag disse streikende kunne få ved millionhjelpen fra Moskva. Man kan vel også samtidig gjøre seg en forestilling om hvor lenge disse streiker så kunne vare.

Til tross for disse glimrende fremtidsutsikter må det sies at de norske fagorganiserte arbeidere var meget uvillige til å innlate seg på økonomisk samarbeide med Moskva. De fleste var på det rene med at Moskva først og fremst brukte penger som ledd i sine politiske spekulasjoner. Mange tvilte også på at Moskva av solidaritet med de norske arbeidere ville yde millioner. Det tviltes av gode grunner i det hele på Moskvas solidaritet slik som norske og europeiske arbeidere følte solidariteten.

Dessuten nært mistillit til Moskvas løfter. Hadde Moskva oppfylt noen av sine løfter til sine egne arbeidere? Slik var situasjonen da Den faglige Landsorganisasjons sekretariat besluttet å sende et par av de faglige ledere til Moskva for å skaffe penger.

I kommunistpartiet vakte dette alt annet enn tilfredshet. Man hadde villet bruke pengene til agitasjon — og

Moskva hadde ikke lovet en krone til understøttelse av norske streiker.

Hva ville Moskva gjøre, og hva ville Moskva kreve for millionstøtten til fagorganisasjonen? Jeg var i Helsinki på reise hjem da jeg fikk et langt telegram fra Det politiske byrå om å delta i forhandlingene om millionene i Moskva.

Komintern var fra Oslo underrettet om situasjonen, og Kominterns kasserer var rasende. Det falt ham ikke inn å betale en rubel til annet enn politisk virksomhet. — Noe for noe, sa Piatniski. For noen millioner kan en få ordentlige revolusjoner eller iallfall revolter, og de norske arbeidere er ikke noe å span dere veldige beløp på. Dessuten er det jo en liten alminnelig streik og slett ikke noen masseaksjon av politisk karakter.

Uten Piatniskis godkjennelse og det russiske kommunistpartis sentralkomites vedtak var det umulig å få penger av Tomski, formannen for den russiske landsorganisasjon.

Jeg fremholdt overfor Tomski at dette måtte betraktes som en faglig affære, men Tomski gjorde oppmerksom på at faglige affærer i Moskva var politiske affærer. Bucharin og Jaglom, den ene ledende i Komintern og den annen i Den røde faglige internasjonale, påstod at troen på de kommunistiske partier og på russerne ville røkkes i sine grunnvoller i Norge hvis dette ble gjort til en politisk sak, og hvis det ble stilt politiske krav.

— Nordmennene er langt fra nok preparert for bolsjevismen, sa Bucharin. De tåler ikke å skuffes i sin tro på Moskva. La dem få en million.

De to faglige utsendinger fra Norge ble, mens disse drøftelser pågikk, holdt utenfor og avspist med elskverdigg snakk.

Sinovjev sa så alle hørte på det, at for en million rubler kan vi få det mest storartede opprør i Polen. I Norge vil vi for disse pengene ikke en gang få en propagandistisk demonstrasjon.

Kuusinen grep imidlertid inn og fikk de høyeste statsmakter i Moskva til å interessere seg for saken. Tomski fikk ordre om å yte en million kroner til støtte av de norske arbeideres streik.

Så ble propagandaapparatet satt i virksomhet. Moskva var solidarisk med alle kjempende arbeidere, stod det i Pravda. Norske faglige utsendinger hadde fått en million. Leserne fikk den forestilling at det var en million

gullrubler, altså et par millioner kroner.

Det holdt på å bli en alvorlig situasjon for meg og de faglige norske utsendinger.

Det var samtidig en veldig tekstilstreik i Lodz i Polen med et par hundre tusen streikende. Også de ville ha penger i Moskva, og polakene hadde garantert at fikk de pengene, ville det bli en respektabel revolte.

Kanuelski, en av de ledende polakker i Komintern skummet av raseri og oppfordret polakkene til å ta millionen, som mange forestilte seg var i gull i sekker i de norske faglige tillitsmenns forvaring. Pengene besto imidlertid i en anvisning på en norsk bank.

Den faglige Landsorganisasjon fikk pengene hvorav en del ble brukt til streikeunderstøttelse.

Denne affæren med millionen bidro meget til svekkelse av troen på Moskva. Ingen som hadde kjennskap til det som hendte, kunne unngå å få forstemmende inntrykk av at Moskvas gull bare stod til rådighet for Moskvas statsformål. Solidaritet i den forstand som de norske fagorganiserte arbeidere følte, var ukjente eller foraktelige fornemmelser for de ledende i Moskva. Bolsjevikene arbeidet målbevisst og planmessig på erobringen av alle folk og alle land med sitt gull og alle sine organisasjoner.

Vi bruker heller en million eller ti millioner på erobringen av en kapitalistisk nøkkelstilling som en bank eller et finansinstitutt eller et statsapparat, enn å fore norske arbeidere med pengene, så Kominterns kasserer.

— Heller enn å fore de russiske arbeidere også? svarte jeg en smule indignert.

— En million arbeidere har i mange situasjoner mindre verdi enn en million kroner. De norske arbeidere får sikkert også lære seg bønn og faste når bolsjevikene får noe å si i Norge. Nå får vi se hva vi får igjen for våre penger til de norske arbeidere. Noe for noe er en fast regel, sluttet Piatniski.

Kristne Venner

Har du lyst til å treffe gamle venner i et åpent miljø? — **Kristne Venner** møtes den første fredag hver måned i Colletsgate 43. Etter en tale er det bevertning og anledning til selskapeleg samvær.

Møtetid: kl. 19,30.

Årsakene til -

(Forts. fra side 4)

bok burde kritiseres kun på denne basis, ikke for den politiske moral folk velger å trekke av den. Denne bok er intet bidrag til «revisjonisme» unntatt i den svakere betydning å antyde at Hitler brukte andre metoder enn de som vanligvis ble tillagt ham. Jeg har alltid funnet spørsmålet om skyld eller uskyldighet i krig meningsløst. I en verden av uavhengige stater gjør hver sitt beste for sine egne interesser, og kan i høyden bli kritisert for feil, ikke for forbrytelser. Som privatmenneske synes jeg all denne streben etter storhet er idiotisk, og jeg ville ønske at mitt land ikke deltok i den. Som historiker innser jeg at stormakter er og blir stormakter.

Min bok har i virkeligheten lite å gjøre med Hitler. Det vitale spørsmål angår etter mitt skjønn Storbritannia og Frankrike. De var seierherrene etter første verdenskrig. De hadde avgjørelsen i sine hender. Det var fullstendig innlysende at Tyskland igjen ville søke å bli en stormakt, innlysende etter 1933 at dets herredømme ville bli av en særlig barbarisk art. Hvorfor motsatte da ikke seierherrene seg Tyskland? Der er innlysende svar: fryktsomhet, forblindelse, moralsk tvil, muligens ønsket om å vende Tysklands styrke mot Sovjetsamveldet. Men uansett svarene synes dette for meg å være det vesentlige spørsmål, og min bok kretser rundt det, men også naturligvis rundt det andre spørsmålet: hvorfor motsatte de seg Tyskland til sist?

Siktet Hitler mot krig?

Likevel, noen kritikere laget stort oppstyr omkring Hitler, tilla ham det fulle ansvar for krigen eller noe i nærheten av det. Jeg vil derfor diskutere Hitlers rolle litt nærmere, skjønt ikke i en polemisk ånd. Jeg har intet ønske om å vinne, jeg vil bare sette tingene på deres rette plass. Det er to gjeldende versjoner av Hitler tror jeg. Ifølge ett syn ønsket han en storkrig for dens egen skyld. Han var en sinnssyk, en nihilist, den annen Attila. Det annet syn gjør ham mer fornuftig, og på en måte mer konstruktiv. Ifølge dette hadde Hitler en sammenhengende langtidsplan som han fulgte med urokkelig påholdenhets: Han ville gi Tyskland et stort kolonirike i Østeuropa ved å slå Sovjet, utrydde alle innbyggere og fylle det nye territoriet med tyskere.

Naturligvis spekulerte Hitler en god del over hva han

gjorde. Men slik det var han ble innblandet i handlingens verden, og her, tror jeg, utnyttet han hendelser i meget større grad enn han fulgte sammenhengende planer. Han gjorde den nærmeste ting for hånden.

Dette punkt illustreres ved historien om Riksdagsbrannen. Alle kjenner legenden. Nazistene ønsket et påskudd for å sette i kraft Unntaksloven for politisk diktatur; og de satte selv fyr på Riksdagen for å skaffe seg dette påskudd. Denne legenden er nå blitt skutt i filler, i mine øyne definitivt, av Fritz Tobias i hans bok «Reichstagbrand» (1962). Nazistene hadde ikke noe å gjøre med Riksdagsbrannen. Den unge hollender van der Lubbe gjorde det helt alene, slik han påsto. Hitler og de andre nazistene ble overrasket. De trodde oppriktig at kommunistene hadde tent på, og de introduserte Unntaksloven fordi de oppriktig trodde de var truet av en kommunistisk oppstand. Sant nok var der en ferdiglaget liste over folk som skulle arresteres. Men ikke laget av nazistene. Den hadde blitt laget av Goerings forgjenger, sosialdemokraten Severing.

Heller ikke her er det snakk om en «rettferdiggjørelse» av Hitler, bare en fornyet granskning av hans metoder. Han ventet på en anledning, og den kom. Han var i stand til å utnytte kommunistfaren så effektivt for en stor del fordi han trodde på den selv. Dette gir oss en parallell til Hitlers holdning senere i internasjonale spørsmål. Når andre trodde han forberede angrepskrig mot dem, var Hitler like overbevist om at disse andre hadde til hensikt å forhindre gjenoprettelsen av Tyskland som en uavhengig stormakt. Hans tro var ikke fullstendig grunnløs. I alle fall har den britiske og den franske regjering ofte blitt kritisert for ikke å ha gått til preventiv krig i god tid.

Her ser det ut for meg som vi finner nøkkelen til spørsmålet om Hitler veloverveid siktet mot en krig. Han siktet ikke mot den i like stor grad som han ventet at den skulle komme, medmindre han kunne unngå den ved et eller annet smart trick. De som har onde motiver tillegger dem gjerne andre, og Hitler ventet at andre ville gjøre det han hadde gjort i deres sted. Hitler kommanderte riktig nok sine generaler til å forberede krig. Men det gjorde også den britiske og for den saks skyld enhver annen regjering. Det er generalstabers jobb å forberede

Finnsk røst - -

(Forts. fra side 5)

steder ble betraktet som en av de fremste eksperter når det gjaldt Russland. Men han kjente seg knyttet til Russland også med andre bånd, som gav ham anledning til «med nesten messiansk iver å opplyse sitt eget folk om de hemmelighetsfulle bånd mellom Russland og Norge». Han betraktet de to Olaver, Olav Trygvason og Olav Haraldson (Olav den hellige) som fortidens bindeledd. «I Russland våknet hos Quisling sympatien for det kommunistiske system,» heter det i det nye finske konversasjonsleksikon. Hewins forklarer saken på følgende måte: Bortsett fra at Quisling hadde utført sitt hverv i Russland for å lindre nøden på en storartet måte, som foranlediget hans oppdragsgiver Nansen og Folkeforbundet såvelsom sovjetregjeringen til å gi ham sin udelte anerkjennelse, var hans ry som organisator og Russlandseksperter så stort at Leo Trotsky tilbød ham stillingen som generalstabssjef for reorganiseringen av den røde hær, og en lignende stilling ble han tilbudt i Kina. Omstendigheter av denne art gav foranledning til den oppfatning at Quisling skulle ha vært en fullblods kommunist da han i 1930 vendte tilbake fra Russland. I virkeligheten hadde både han og Nansen forestilt seg at den russiske revolusjon skulle utvikle seg i en helt annen retning. Etter Lenins død og da Stalin var kommet til makten følte begge seg skuffet. Quislings skuffelse var så fullstendig,

krig. Direktivene som de mottar fra sine regjeringer anviser den mulige krig de skal forberede, og er intet bevis for at angjeldende regjering har tatt en beslutning. Alle britiske direktiver fra 1935 og utover var rettet utelukkende mot Tyskland; Hitler siktet bare mot å gjøre Tyskland sterkere. Hvis vi derimot (med urette) skulle lese politiske intensjoner ut av militære planer, ville det se ut som om den britiske regjering planla krig mot Tyskland, og ikke omvendt. Men naturligvis, når det gjelder handling begått av våre egne regjeringer anvender vi velvillige fortolkninger som ikke kommer til uttrykk når det gjelder andre.

Folk anser Hitler for å være ond, og finner støtte for sin antagelse i bevis som de ikke ville bruke mot andre. Hvorfor anvender de en slik dobbelt standard? Kun fordi de går ut fra Hitlers ondskap som gitt på forhånd.

Forts. neste nr.

bitter og varig at den på avgjørende måte påvirket hans senere virksomhet.

*

I sin bok «Russland og Vi» legger Quisling med usvikelig konsekvens frem sine synspunkter. Når det gjaldt de indre motsetninger og farene som truer utenfra og, som ikke minst under den økonomiske verdenskrise i begynnelsen av 1930-tallet truet med å føre til en fullstendig indre splittelse i Norge. Han retter sin kritikk både mot høyre og mot venstre. Venstre mottar subsidier fra øst og Komintern, høyre planlegger visse tiltak som truer landets enhet. Samtidig øker den utenrikspolitiske spenning stadig, spesielt etter at Hitler var kommet til makten i 1933. I denne situasjon foreligger det bare én mulighet: den væpnede nøytralitet. Både som forsvarsminister i Kolstads regjering og senere som leder av det av ham stiftede parti NASJONAL SAMLING, innskjerper Quisling med urokkelig alvor i sine landsmenns bevissthet at den væpnede nøytralitet er Norges eneste redning. Hans advarsler ble helt ignorert. Etter utbruddet av verdenskrigen blir Norges verdenspolitikkens tumleplass helt til den endelige katastrofe.

Før stormen brøt ut offentliggjorde Tidens Tegn en artikkel i hvilken man fremkastet spørsmålet om hvem som skulle bli Nansens etterfølger. Man hadde betraktet Nansen som landets egentlige åndelige leder, som dets ukronede konge. Nansen døde i 1930. «Hvem annen enn Quisling?» svarer avisen. Man husker kanskje tilsvarende tilfelle i Finland, da verdenskrisens stormer og brottsjær opprørte sinnene og bondelederen Santeri Alkio publiserte sin artikkel med tittelen «Hvor er mannen?» Quisling hadde vært Nansens nærmeste mann, påpeker Tidens Tegn, han var landets ledende internasjonalist, landets beste hjerne, mannen som ikke var besmittet av partipolitikk, som hadde personlige forbindelser til kongen siden ungdommen og som var dronning Mauds fortrolige. Tidens Tegn foreslår Quisling til Nansens etterfølger som leder for Norges nasjonale bevegelse. På denne måte er hans skjebne beseglet: han blir den som forener og redder Norge — verdenshistoriens største «forræder». Han blir en profet som folket ikke hører på eller adlyder. Han blir ofret som man retter alt hat mot, fordi man må finne en syndebukk for, som

Hewins sier, å berolige den nasjonale samvittighet og sone begåtte forsømmelser.

Quisling var spesielt knyttet til Finland og han betraktet Finlands væpnede nøytralitet som i mange henseender forbilledlig. Under Finlands vinterkrig, da Quisling første gang traff Hitler, henstillet han til Hitler å gjøre sitt beste for å utvirke så fordelaktige fredsvilkår for Finland som mulig. Man har gang på gang påstått at Quisling skulle ha «solgt Norge til Hitler» og at hele hans opptreden ikke var annet enn en etterpåkavling av nasjonalsosialismen.

*

Hewins hevder at denne oppfatning er helt feilaktig. Følgende sitat fra hans bok klarer situasjonen. «Tyskerne besatte ikke Norge fordi en Quisling skulle ha forrådt sitt land, men fordi landets egne myndigheter hadde forsømt å sikre landets nøytralitet.» «Quisling hadde ingen delaktighet i okkupasjonen av landet på noe tidspunkt.» «Storbritannia og Frankrike gikk inn for å besette Norge før Tyskland, men ble tvunget til å avstå fra dette fordi Tyskland vant konkurransen.» Hvis Tyskland ikke hadde besatt Norge ville en uten sammenligning større katastrofe ha truet Norden, sier Hewins. Og hva angår motarbeidelsen av bolsjevismen, så er Hewins av den oppfatning at Finlands eksempel hadde betydelig større innflydelse på Quisling enn nasjonalsosialismen. — Da landets konge, kronprins, regjering og parlament flyktet til England (noe lignende forekom jo ikke i Danmark!) mente Quisling at han og hans parti NASJONAL SAMLING var det eneste som kunne gjøre noe for å redde situasjonen slik at landet ikke ble helt avhengig av okkupanten. Dette var Nansen-etterfølgerens og sjelsfrenden Quislings dødssynd.

Da Quisling fem år senere, da han hadde gjort alt han kunne for å unngå unødige blodsutgydelse og andre skader under okkupasjonen, tilbød seg å trekke seg tilbake med sine regjeringsmedlemmer til en villa på Holmenkollen for å avvende situasjonens utvikling, gikk man med på hans forslag for imidlertid kort etter å legge beslag på alle. Ved den etterfølgende rettergang fikk han sette livet til som «landsforræder». Da Quisling for siste gang sto foran sine regjeringskamerater, sa han: «Jeg er skuffet over mitt folk. Når ti år har gått, kommer det til å merke at jeg hadde rett. Jeg vet at de kommer til å dømme meg til døden. For meg ville det ha vært lettere selv å gjøre slutt på mitt liv.

Efter moden ettertanke har jeg besluttet å se historiens dom i øynene, og, tro meg, om ti år kommer man til å se på meg som en ny Olav den hellige.» Foran sine dommere sa Quisling: «Hvis mitt arbeide har vært landsforrædersk, så ber jeg til Gud om at mange nordmenn må bli lignende forrædere som jeg har vært.»

23. oktober 1945 underretten den i en dyster celle i Akershus festning innesperrede syke, men rakryggede Quisling om at han ikke ville bli benådet. Det forstyrret ikke hans monumentale sinnslikevekt, påpeker Hewins, som fulgte hele rettergangen. «I løpet av 44 dager før eksekusjonen helt til siste øyeblikk forble han helt rolig mens han ventet på døden i den dystre cellen på Akershus, forvisset om sin egen uskyld og sin kommende opphøyelse i Norges historie.» Tenk om det virkelig blir slik at fjordenes og fjellenes folk en vakker dag reiser et minnesmerke til Quislings ære ved hovedgaten Karl Johan, ved siden av Norges andre merkesmenn?

*

Efter Quislings død ble hans tilhengere «landssvikere» utsatt for en forfølgelse uten like, i sammenligning med hvilken hendelsene i Finland efter borgerkrigen i 1918 kom helt i skyggen. 15 av Quislings nærmeste medarbeidere ble dømt til døden og skutt. Dessuten mistet ca. 200 andre livet uten lovlig dom. 50 000 «nazivenner» ble straffet på en eller annen måte. Mange ble satt i fengsel i årevis uten etterforskning og dom, og mange ble dømt til og med til 15 års straffarbeide. Prominente forretningsfolk og betydningsfulle forretningsforetagender ble helt ruinert for at de hadde understøttet NASJONAL SAMLING. «Norge byttet helt enkelt ut Gestapos terror med hjemmefrontens terror, bare med den forskjell at sistnevnte varte dobbelt så lenge som den første,» sier Hewins. En million angiverier kom til etterforskningsmyndighetene i et land med 3 millioner innbyggere. Angiveriene gjaldt ikke bare samarbeide med okkupantene, men private forretnings- og andre anliggender. Norges mest berømte forfatter, den 81 årige Knut Hamsun, ble fengslet og skilt fra sin familie, hvorefter han sendtes til et gamlehjem og ble underkastet mentalundersøkelse i et sinnssykehus, for tilsist å bli berøvet storparten av sin formue. Den som skriver dette har i sin besiddelse et brev fra Knut Hamsun hustru Marie, i hvilket hun forsikrer at Hamsun var alt annet enn forvirret under krigen og at

han aldri angret på å ha gitt Quisling og den av ham ledede nasjonale fedrelandsbevegelsen sin åndelige og moralske støtte.»

Hjemmefrontmann -

(Forts. fra side 2)

nøytral, men enhver form for politisk virksomhet i Norge ble koordinert i Londonregjeringens regi. Norge var vel derfor også et av de meget få okkuperte land hvor man klarte å skru den politiske status tilbake til der den var før krigen.

Der oppstod ingen nye partidannelser som ikke var kompromitert — og istedenfor å bli stillet til ansvar for sine misgjerninger, gikk Arbeiderpartiet styrket ut av krigen. Det er min fulle overbevisning at dette ikke hadde skjedd hvis man ikke hadde hatt begrepet «hjemmefrontens ledelse», hvis paroler det overveiende antall av det norske folk lojalt bøyet seg for.»

Bladet spør hvorfor man ikke fikk et politisk oppgjør efter krigen (og er tydeligvis ikke oppmerksom på at det var det man fikk, men ikke med de riktige folkene. Vår bemerkning.) og advokaten svarer:

«Her er det flere forhold som spiller inn. Fredsbegeistring og krigstrettheten var sterkt medvirkende motiv — den generelle appell fra de gamle partier om et fellesprogram. Da man ikke fikk noe alternativ til de gamle politiske partier og da de samme politikerne etablerte seg som tilsynelatende intet var hendt, ble konsekvensen likegyldighet.

Oppgjøret med tyskerne og nasistene stjal interessen fra det oppgjør som burde ha funnet sted med Nygaardsvoldregjeringen. Der ble nedsett en undersøkelseskommissjon, men det tok meget lang tid før dens innstilling var klar, og da hadde Arbeiderpartiet allerede etablert seg med et flertall i Stortinget. Undersøkelseskommissjonens innstilling pekte mot riksrett for enkelte av de impliserte statsråder, først og fremst utenriksminister Koht, men før saken ble behandlet i Stortinget gikk det lang tid. Svært mange innenfor de gamle politiske partier hadde kompromittert seg, og stort sett var politikerne enige om at man skulle glemme årsaken til hele katastrofen. Scharffenberg holdt et par flammende innlegg for riksrett på grunnlag av undersøkelseskommissjonens arbeid, men det hele løp ut i sand. I stedet gav Stortinget en stemmig (uthevet av oss) Nygaardsvold ærespensjon kort tid efter.»

Valget i Tyskland -

Forts. fra side 5

Nasjonaldemokratene fikk likevel 600 000 stemmer, men ikke nok til å slippe forbi 5 prosent-sperren.

I et lite valgbrev som vi fikk fra Tyskland for sent til at det kunne komme med før valget fortelles det også litt om hvilke andre metoder som utenom den nydemokratiske sperre ble anvendt mot Nasjonaldemokratene. Det kan derfor ha sin interesse å gjengi det vesentlige av det selv nu etter at valgresultatet er kjent:

«Et nytt parti deltar nu i valget, navnet er Det Nasjonaldemokratiske Parti, Tyskland. Partiet har etter hva motparten sier, tilslutning i Bayern og Nieder-Sachsen. Og partiet teller endel prominente medlemmer, bl. a. professor Oberth, som kalles rom-fartens far; professor von Grünberg, forhenværende rektor ved universitetet i Königsberg, og den kjente høyre-politiker Heinrich von Thadden, Hannover.

I et valgopprop forlangte NPD at tyskerne nu måtte tilbakevise «løgner om tyskernes alene-skyld». Denne tyske alene-skyld tjener bare til stadige utpresninger overfor Tyskland. Partiet forlanger mere tysk nasjonalbevissthet.

Og svaret på slike formastelige krav, sett med «ekte demokraters» øyne, kom omgående.

En jurist i München, Rechtsanwalt Bohrer, har levert inn en anmeldelse til Landgericht II i München, med krav om tiltale og straff for følgende personer: Formannen i NDP, Thielen, bosatt i Bremen, nestformannen i partiet, von Thadden, samt formannen for partiets bayerske avdeling, Winter. Disse herrer har ifølge Bohrers mening gjort seg skyldig i ingen ringere forbrytelse enn «forherligelse av krigsforbrytere».

Bakgrunnen for anmeldelsen er at en delegasjon på 10 medlemmer av NPD, bestående av noen av partiets ledende menn, hadde lagt ned blomsterbuketter på kirkegården ved fengslet Landsberg ved Lech. Etter krigen hadde amerikanerne henrettet endel tyskere i Landsberg fengsel. Tyskerne var blitt dømt for såkalte «krigsforbrytelser».

Den bayerske partiformannen hadde lest opp en erklæring på kirkegården, og bl. a. uttalt at «her har vi minnet alle dem som uskyldige har mistet livet ved vold på grunn av vilkårlighet og maktbegjær».

Juristen Bohrer begrunnet sin anmeldelse med at «den

som forherliger krigsforbrytere på en så demonstrativ måte, også er enig i deres handlinger».

Kanskje har man allerede i Vest-Tyskland en lov som dømmer såkalte forbudte tanker og ønsker. Skal dette også utvides til det 6. bud, byr det paradisiske tilstander for juristene.

Om herr Bohrer handler på eget initiativ eller bare utfører ordre, skal være usagt. Hvilke krefter denne herr Bohrer representerer er ukjent, men skulle hans anmeldelse danne skole, vil det bli trangt i de tyske fengsle- ne for fremtiden.

På samme tid svetter tyske politikere i Bonn en sann «angstens sved», i forbindelse med at den polske ministerpresident Josef Cyrankiewicz har vært på såkalt offisiell gjesting hos de Gaulle. Og de fra Østeuropa fordrevne tyskere holder kongresser og setter hverandre stevne, deres ledere taler om de fordrevnes menneskerettigheter og taler de allierte fra Potsdam 1945 stikk imot.

Jo, her har den geschäftige herr Bohrer stoff nok til å sette en større stats rettsapparat igang. For de såkalte krigsforbrytere ville også bl. a. ha selvbestemmelsesrett for de tyske minoriteter i Øst-Europa i sin tid. Og det var jo igrunnen begynnelsen til enden.

Ferdinand.

Sovjetsoldat -

(Forts. fra s. 2)

seg i fulle klær på gulvet, med geværene ved siden av seg, klar til kamp.

Vera og jeg satt ennå på stolene våre, og visste ikke riktig hvor vi skulle innrette oss. Bakerne la seg ned ved ovnene, de to musikerne la seg over to stoler som om det skulle være de fineste hotellsenger. Det eneste som var ledig var det store bordet, og vi tenkte på å rydde det, og bruke det til seng, men Agulian kom og sa: «Dere får finne et eller annet sted å legge dere, det er plass nok her i huset.» «Vi — vi greier oss nok.» «Godnatt,» sa han, «sov godt!» «Godnatt, kamerat kommissar,» sa Vera og jeg i kor.

Agulian gikk inn på kontoret sitt, men stoppet i døren, smilte og blunket til meg, og forsvant inn på kontoret.

Vera og jeg gikk ut og la oss i korridoren, og trodde vi skulle få være i fred der, men de nysgjerrige bakerne gikk inn og ut, og forstyrret oss ustanselig. Vi ble lei av det, og gikk ut i frisk luft. Krimhalvøya var vakker på

DEN FORURETTEDE

Willy Brandt, som hadde så store forhåpninger når det gjaldt å bli kansler i det Tyskland han vendte ryggen alt før verdenskrigen og hvis eksistenskrig han motarbeidet, falt igjennom ved valget. Som følge av det har han gitt avkall på sitt mandat i Bundestagen og trekker seg tilbake til sin borgermesterstilling i Berlin for å slikke sine politiske sår. Det heter i de fra Bonn utsendte mel-

den tiden, grønt overalt, sol og varme om dagen, og kaldt og mørkt om natten, men aprilnettene var romantiske tross krigstilstanden.

«Stans — parol!» ropte en stemme i mørket, og en annen lød: «Ikke rør dere — ellers skyter vi, og vi så to blanke bajonetter blinke mot oss i nattemørket. «Vi er venner!» sa jeg, og en av dem tente lommelykten, og rettet den mot oss. «Det er jo kunstnerne våre», sa mannen, - «hva gjør dere her midt på natten? Vet dere ikke at det er forbudt?» Vi svarte at vi hadde fått tillatelse av kommissaren til å finne et sted å legge oss. De to karene var greie, de fulgte oss til et sted, hvor det stod flere lukkede lastevogner.

«Dere kan være her, men imorgen tidlig må dere gå tilbake til bakeriet så ingen ser at dere har vært her». Vi takket for hjelpen, og de forsvant.

Vi gikk inn i en av lastebilene, som var dekket av tykt militærstoff.

Det var bekmørkt derinne, og vi la oss ned uten å se noe, vi hadde hverken lykt eller fyrstikker, men følte oss omkring, og fant ut at bilen var tom. Vi omfavnet hverandre tett og hjertelig, og under elskovsleken merket vi ikke at vi lå på bare gulvet, og at det var like kaldt som ute, vi følte bare en behagelig varme i de få timene vi var derinne. Vi var dødstrøtte, men ville ikke sove, som alle elskende par var vi i en drøm, og tenkte på alle de elskovsordene vi hadde veksllet gjennom telegrafene, uten at vi hadde sett hverandre, og vi lo, og var glade for at det gikk i full oppfyllelse.

Daglig friske blomster

Blomsterforretning

SYNNØVE LIE

Kranser til alle priser
Frognerveien 30, Oslo
Tlf. 44 22 30

tinger at «han uttalte seg i bitre ordelag om den bakvas-kelses-kampanjen som ble ført mot ham under valg-kampen og sa at han ikke gikk usåret ut av striden. Han nevnte sitt opphold i Norge under nazi-tiden og sa at han vendte tilbake til Tyskland med ren samvittighet.» Hvorledes han det kan må være en gåte for noen hver, siden han tilhører dem som synes norske NS-folk ble dømt med rette fordi de ikke var lojale mot et styre som hadde oppgitt krigen og kapitulert, mens han selv bevislig aktivt motarbeidet sitt eget lands styre i en krig som ikke var avsluttet.

SVERRE HARTMANN

er en mangfoldig herre. Vi minnes med anerkjennelse hans klarlegging av det faktiske forhold med at de norske avdelinger i Øst-Finnmark i henhold til kapulasjonsavtalen ble stillet under tysk kommando via fylkesmannen i Finnmark. Vi har med liten glede lest hans artikler med vurdering av Quisling. Nu setter han i en artikkel i MORGENBLADET for 21. september fingeren på noe en synes helt å ha «glemt» i forbindelse med alt skrålet i pressen om Johan Scharffenbergs kjente tale i Studentersamfundet i 1940, nemlig at den samme Scharffenberg har tatt like skarpt til orde mot den norske urett under landssvikoppjøret som mot den tyske urett under okkupasjonen. Scharffenberg var «motforestillingsmann», skriver Hartmann. Vi hører til dem som, selv om vi dengang stod på den annen side, beundrer Scharffenbergs modige standpunkttagen dengang storparten av dagens stortalere nøyte seg med å knytte hendene i bukselommene og vår beundring ble ikke mindre da han i årene fra 1945 like modig talte og skrev mot den norske urett. Det bør ellers også understrekes at Scharffenberg heller ikke i okkupasjonstiden la skjul på sin innstilling til den Nygaardsvoldregjering som hadde bragt ulykken over oss. Han fortalte til alle som ville høre på det at denne regjering skulle for riksrett etter krigen. Slik gikk det ikke. Scharffenberg ble i stor utstrekning endog nek-

ANNELISE PAROW

TANNINNSETNING

Trondheim

tet å komme til orde i pressen etter 1945, og han døde, som Hartmann understreker, som en ensom mann, forlatt av alle dem som hylder ham så varmt nu.

BEN GURION UTSTØTT

«Æresretten» til det israelske sosialistiske Mapai-parti har besluttet å utstøte av partiet den tidligere ministerpresident og stifter av partiet, den 79 år gamle Ben Gurion.

ROLANDSØYLEN DENAZIFISERT!

Den sosialistiske partiformann i Bremen, Boljahn, har krevet at Bremens Roland skal denazifiseres. Ved restaureringsarbeidene i 1939 ble det i Rolandsøylen innmurt nasjonalsosialistiske dokumenter i en blikkeske. Selv om de er innemurt er de farlige, mener kamerat Boljahn.

TYSKVENNLIGE NEDERLENDERE

En Gallupundersøkelse i Nederland har slått bena unda den vanlige påstand at nederlenderne er tyskfiendtlige. Heller ikke der stemmer den såkalte «offentlige mening» med den mening folket har. Spørsmålet lød: «Hvorledes er Deres egne følelser overfor det tyske folk? Er De meget vennlig, temmelig vennlig, temmelig uvennlig eller meget uvennlig innstillet?» 7 prosent erklærte seg for «meget vennlig», 61 prosent for «temmelig vennlig». 16 prosent sa at de var «temmelig uvennlig» innstillet og 4 prosent «meget uvennlig». 12 prosent tok ikke noe standpunkt til spørsmålet.

FOLK OG LAND

Kierschowsgt. 5, Oslo 4
Telefon 37 76 96
Boks 3214 - Sagene

Ekspedisjonstid: Tirsdag til fredag fra kl. 10 til kl. 15. Mandag og lørdag holdes kontorene stengt.

Redaktør Melsom kan bare påregnes truffet etter forutgående avtale.

Abonnementspriser:

Kr. 40,— pr. år, kr. 20,— pr. halvår i Skandinavia
Utlandet kr. 25,— pr. halvår. I nøytralt omslag innenlands: Kr. 50,— pr. år, kr. 25,— pr. halvår.

Løssalg kr. 1,—.

Bruk postgiror: 16 450.

Utgever A/S Folk og Land
Viking Boktrykkeri